ธรรมบอด

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันออกพรรษา มันเป็นวันมหาปวารณา มหาปวารณาเป็นธรรมและวินัยนะ เป็นวินัยเลยล่ะ ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเราๆ

ลงอุโบสถ ลงอุโบสถเพื่อความสามัคคี สามัคคีอุโบสถ

สิ่งที่เป็นสัจธรรมในพระพุทธศาสนาไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระสงฆ์ๆ คืออริยสงฆ์ พุทธ ธรรม สงฆ์รวมเป็นหนึ่งในใจ เป็นผู้ที่มีดวงตาเห็นธรรม เท้าเหยียบพื้น เหยียบภวาสวะ เหยียบภพ เหยียบใจของตน เพราะใจของตนเป็น ถ้าเป็นขึ้นมาเป็นสัจจะเป็นความจริงไง

ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรานะ เราลงในธรรม ลงในวินัย วันมหาปวารณา แต่ถ้ากิเลสตัณหาความทะยานอยาก หูหนวกตาบอด ทำหู

©2026 sa-ngob.com

หนวกตาบอด ทำเคยชินไง ทำพอเป็นพิธี มันไม่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจของตนไง

ถ้าคนที่หูหนวกตาบอดของเขา เขายังตาบอดโดยการพิการของตนนะ คนเรานะ เกิดมาเขาว่าอาการ ๓๒ บริบูรณ์ของเขา เวลาเขาหูหนวกของเขา เขาเรียนภาษามือเขา คนตาบอดๆ เวลาตาเขาบอดแล้วเขามีไม้เท้าขาวไง เขายังดำรงชีพของเขาได้

ไอ้กิเลสบอดนี่สำคัญนัก กิเลสมันบอดแล้วมันทำหูหนวกตาบอดทำไมรู้ไม่ชี้ไง มองแล้วผ่านๆ ไป มองแล้วทิ้งไว้นั่นน่ะ

เราเคยอยู่กับหลวงตานะ ท่านด่าพระไง เดินไปเดินมา ไม้มันตกกีดขวาง ไม่มีใครจับ ต้องรอไปทำข้อวัตร ถ้าทำข้อวัตรค่อยทำไง เดินผ่านไปผ่านมาน่ะหูหนวกตาบอด

ไอ้นี่ก็เหมือนกัน หูหนวตาบอด ตาบอดเพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากร้ายกาจนัก มันตาบอดสี สายตาเอียง ตามันบอด บอดเพราะกิเลสมันเห็น แต่มันไม่รับรู้ เวลามันบอด มันไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น มันไม่รู้ถึงโทษของกิเลสตัณหาความทะยานอยากนะ ทั้งๆ ที่มันคือกิเลส

แต่กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส เราบรรลุธรรม เรามีธรรม

©2026 sa-ngob.com

ธรรมตาบอด บอดเพราะกิเลสมันปิดหูปิดตา พอกิเลสมันปิดหูปิดตา มันก็เลยไม่เป็นธรรมไง ทั้งๆ ที่วันมหาปวารณานะ วันที่สำนึกผิดนะ รู้ว่าผิดชอบชั่วดี ปวารณาไง ข้าพเจ้ามีความผิดสิ่งใด ขอให้ตักให้เตือนได้

เวลาตักเตือนขึ้นไปแล้วมันรับฟังหรือไม่ แล้วตักเตือนบ่อยครั้งเข้าๆ กลายเป็นดินพอกหางหมูไง

ดูถ้ำสิ เวลาน้ำมันหยด มันเกิดหินย้อย นั่นน่ะมันไม่รับรู้อะไรเลยล่ะ แล้วหินย้อย หินงอกนั่นน่ะ มันใช้เวลาเท่าไร แล้วกิเลสในใจคนมันใช้เวลาเท่าไร แล้วมันปิดหูปิดตาหัวใจของคนมามากน้อยขนาดไหน

วันมหาปวารณา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ถ้าใจมันเป็นธรรมนะ มันเคารพมันบูชา เวลาคนประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้ว เวลาเกิดธรรมสังเวช เกิดธรรมขึ้นมา มันนั่งร้องไห้ ทำไมกูชั่วได้ขนาดนี้ ทำไมกูชั่วได้ขนาดนี้

เดี๋ยวมันก็ชั่วต่อ เพราะว่าธรรมมันเกิดไง มันไม่เกิดอริยสัจ มันไม่เห็นทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับด้วยมรรค ๘ ด้วยการกระทำ เกิดกิจจญาณ เกิดสัจจญาณ เกิดวงรอบ ๑๒ ในการกระทำของตน ภาวนาไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีเหนือไม่มีใต้ ไม่มีเหตุไม่มีผล บรรลุธรรม โอ๋ย! ปวดหัว

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของเรา เราทำความสงบของใจเข้ามา ที่เราฝึกหัดกันอยู่นี้ ฝึกหัดกันอยู่นี้ถ้าจับต้นชนปลายสิ่งใดไม่ได้ไง ข้อวัตรปฏิบัติ เครื่องอยู่ของใจ ใจเราให้อยู่ตรงนี้ ให้อยู่ที่ตัวเรานี้ อย่าให้ออกไปข้างนอก อย่าคิดไปเรื่องโลกร้อยแปดพันเก้า

©2026 sa-ngob.com

ส่งออกไปยันนู่น อยู่กับตัวอยู่นี่ ส่งออกไป คิดถึงบ้าน ใจอยู่ที่บ้าน คิดอย่างไร ใจอยู่ที่นั่น ที่ตัวไม่มี แต่มีลมหายใจอยู่นี่นะ

ถ้ามีสติมีปัญญา อย่าให้ใจมันบอด

หูหนวกตาบอด มันเป็นเรื่องกรรมของสัตว์ มันเป็นเรื่องพิกลพิการของร่างกาย แต่เขาก็สื่อสารกันทางอื่นได้ แต่ถ้าใจมันบอด มันไม่ยอมรับสิ่งใดทั้งสิ้น ถ้าใจไม่ยอมรับสิ่งใด

มันมีศรัทธา ศรัทธามีความสำนึกไง นี่ไง พุทธมามกะ เขามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในใจ นั่นน่ะศรัทธาของเขา มีสามัญสำนึกในตัวตนของตน ตัวตนของตนเป็นชาวพุทธที่มีคุณค่าขึ้นมาทันที ถ้ามีคุณค่าขึ้นมาทันที ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกทั้งนั้น

พระพุทธศาสนาไม่บังคับให้ใครให้เชื่อ พระพุทธศาสนา กาลามสูตร ห้ามเชื่อต่างหาก แต่เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ไม่ให้เชื่อก็จะเชื่อ ไม่ให้เชื่อก็จะก้มหัว ก้มหัวแต่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่อาศัยของเรา

ถ้าเราปฏิบัติเป็นตามความเป็นจริงของเราขึ้นมา แล้วใจมันเป็นพุทธะขึ้นมาโดยชอบธรรมของมัน โดยการกระทำที่เป็นสัมมาสมาธิ มีความสงบระงับขึ้นมา มันมีคุณค่าขึ้นมาแค่ไหน

©2026 sa-ngob.com

ถ้ามีคุณค่าขึ้นมา พระพุทธเจ้านั่งอยู่ต่อหน้า ไม่ถาม ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาจะไปถามอะไร

แต่นี่มันไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน ป่าวประกาศไปทั่ว ป่าวประกาศไป กลัวเขาจะไม่เชื่อ

เขาไม่เชื่อมึงหรอก เพราะเอ็งป่าวประกาศให้เขาเชื่อ เขาไม่เชื่อแต่ไม่ต้องป่าวประกาศ เขามาเอง เขาขวนขวายเอง เขาการกระทำของเขาเอง แล้วถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เขาต้องประพฤติปฏิบัติของเขาเอง ถ้าเป็นเองขึ้นมาแล้วนะ ต่างคนต่างไม่เชื่อถือ แต่ในหัวใจเป็นธรรม

แต่นี่วันมหาปวารณา มหาปวารณามันเป็นประเพณีวัฒนธรรมเข้าพรรษานี่ยิ่งใหญ่นัก ออกพรรษา ทางอีสานเข้าพรรษา ไหลเรือไฟ ทางภาคใต้ออกพรรษาเขาชักพระ โอ้โฮ! ประเพณีมหัศจรรย์เลย มหัศจรรย์จริงๆ มหัศจรรย์เพราะอะไร

เพราะคน คนมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา สิ่งที่การกระทำทั้งหมดไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำสิ่งใดเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บูชาพุทธะไง

เราอยู่กับครูบาอาจารย์นะ เรื่องอย่างนี้ถ้าใครตื่นขึ้นมา ท่านฟาดหัวแตกเลย

©2026 sa-ngob.com

พุทธะในใจ พุทธะเรานี่ นี่ไง เขาบูชาพระพุทธเจ้า บูชาต่างๆ เราหายใจเข้าพุท หายใจออกนึกโธ พุทธานุสติ เวลามันเข้าไปสู่สัมมาสมาธินั่นล่ะพุทธะที่แท้จริง

จิตสว่างไสว จิตผ่องใส เห็นไหม อวิชชาทั้งนั้นน่ะ เพราะอะไร เพราะอวิชชาอยู่ที่ฐีติจิต ฐีติจิตนั่นน่ะ ตัวจิตเดิมแท้นั่นน่ะคือตัวอวิชชา แล้วตัวอวิชชาสว่างไสว

สว่างไสว กิเลส ความทุกข์ความยาก ความบีบคั้นขึ้นมาให้มันทุกข์ยาก นี่คือกิเลส อุปกิเลส ๑๖ ไง โอภาส สว่างไสว ว่างหมดเลย ว่างหมดเลย อุปกิเลสครับ กิเลสอย่างละเอียดครับ ปฏิบัติเข้าไปสู่กิเลสครับ

แต่ถ้าเป็นจริงขึ้นมาล่ะ สัมมาสมาธิ มีสติมีปัญญา สว่างก็เราเป็นผู้เห็นสว่าง สว่างเพราะใจเรามันสว่าง สว่างเพราะใจเราเหม่งแป๊ะ เหม่งแป๊ะคือสว่างไสว ไม่สงสัยในใดๆ ทั้งสิ้น

เหม่งแป๊ะ ภาษาจีนไง คือเข้าใจทั้งสิ้น ไม่ติดในสมาธิไง เราจะเป็นพระอรหันต์ไปได้อย่างไร แค่ทำความสงบของใจเข้ามา มันมีอะไรยืนยันได้ว่าเป็นพระอรหันต์ มันมีอะไรยืนยันว่าบรรลุธรรม มีอะไรยืนยันว่าเอ็งเห็นกิเลส แล้วมีอะไรยืนยันว่าเอ็งได้วิปัสสนา มีอะไรยืนยันในใจเอ็งบ้าง ไม่เห็นมี

ใจบอด

©2026 sa-ngob.com

ถ้าใจมันสว่างไสวขึ้นมานะ จิตมันจะสว่างไสว สว่างไสว พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ตื่นเต้นเลยนะ เอ็งจะเป็นอะไรก็เป็น ไม่ส่งออก ไม่ไปกับความส่งพุ่งออกไปจากจิตนี้แน่นอน จิตจะอยู่กับจิต จิตจะอยู่กับตัวเอง จิตจะอยู่กับพุทธะ

บอดไหม

ถ้ามันบอด มันไปกับเขาหมดเลย มีอะไรเกิดขึ้น พุ่งไปกับเขาเลย

มันมหัศจรรย์นะ ไม่มีสิ่งใดมหัศจรรย์ไปกว่าใจของคน แล้วใจของคนนี้มหัศจรรย์นัก แล้วเวลาทำขึ้นไป เห็นไหม

เวลาทางโลก เป็นคฤหัสถ์เป็นทางคับแคบ ต้องทำมาหากิน ต้องเจียดเวลามาภาวนา เวลาอยากไปวัดไปวา อยากจะประพฤติปฏิบัติ นี่ทางของฆราวาส ทางคับแคบ

ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมงนี่ไง ทางของสมณะ ทางของนักรบ รบกับกิเลสในใจของตนน่ะ แล้วถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา สงบเข้ามา เห็นไหม

ใจบอดเสียฉิบ โลกเขาหูหนวกตาบอด หูหนวกตาบอดเพราะอะไร เพราะไขสือ เพราะไม่เอาไหน เพราะไม่ยอมรับสิ่งใดๆ เลย ทำไขสือ หูหนวกตาบอด โลกเขาจะเป็นอย่างไรไม่รับรู้ สังคมจะเป็นอย่างไรไม่เกี่ยว หูหนวกตาบอด ทำไขสือว่าหูหนวกตาบอด เพราะมันดื้อ มันไขสือ มันไม่ยอมรับผิดชอบ มันไม่มีทำสิ่งใดกับสังคมเขา

©2026 sa-ngob.com

กิเลสมันบอด เวลาทำหัวใจให้มันบอดยิ่งร้ายกาจนัก เวลาจิตสงบไปแล้ว โอ้! นิพพานเป็นเช่นนี้เอง

นี่สมาธิ

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาท่านรู้ ทำสมาธิไม่เป็นก็ทำสมาธิไม่เป็นทั้งสิ้น พอทำสมาธิเป็นขึ้นมาก็ว่าเป็นนิพพานซะ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง นิพพานจะอยู่กับเอ็งไหม เจริญแล้วเสื่อมหมดนะ

การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมันยากตั้งแต่คราวแรก คราวเริ่มต้นทำความสงบของใจนี่ แล้วใจที่มันดื้อมันด้านอยู่นี่ มันจะสงบระงับเข้ามาได้อย่างไร

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า กิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจของคนเหมือนช้างสารที่ตกมัน

ช้างตกมันนะ เขาต้องหลีกหนีมันทั้งสิ้น เพราะช้างตกมันเป็นธรรมชาติของมัน มันไม่ยอมรับสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น แล้วควบคุมมันไม่ได้เลย ใครก็คุมมันไม่ได้ เพราะมันช้างตกมัน จนเป็นการที่ยอมรับของสังคมว่าถ้าช้างตกมันแล้วเราต้องอยู่ห่างมัน จับมัดอย่างเดียว ทำอย่างอื่นไม่ได้เลย

หัวใจที่มีกิเลสตัณหาความทะยานอยากเหมือนช้างสารที่ตกมันแล้วจะทำความสงบระงับขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเป็นสังคม โทสจริตมันก็

©2026 sa-ngob.com

แสดงออกกระฟัดกระเฟียดไปทั้งสิ้น ถ้าเป็นมารยาทที่มันเรียบง่าย มันก็ดูนิ่มนวล อ่อนหวาน เหมือนกัน กิเลสเหมือนกัน

ความโลภ ความโกรธ ความหลงไง เวลาโลภ ก็โทสะ โมหะ ซัดเข้าไปเต็มที่ โลภก็ แหม! อยากได้ของเขาเต็มที่ เวลามันหลง มันหลงใหลในความเห็นของตน ไปหมดล่ะ เวลามันไปหมด เห็นไหม สิ่งที่ว่าเวลาใจมันบอดๆ กิเลสมันฉุดลากไป แล้วทำความสงบเข้ามาก็นุ่มนวล นี่มันไม่มีเหตุมีผล มันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร เพราะใจมันบอด กิเลสพาบอด หูหนวกตาบอด

กิเลสบอดนี่ร้ายกาจนัก ร้ายกาจตั้งแต่ฆราวาสเลยล่ะ คนที่เขาเห็นแก่ตัวของเขา ทำไขสือ ทำหูหนวกตาบอด ไม่ยอมรับรู้ใดๆ ทั้งสิ้น มาบวชเป็นพระ ศีลก็เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีลก็เป็นศูนย์

ถ้าเป็นธรรมๆ ขึ้นมามันก็เป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ถ้าเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของตน มีสติปัญญาขึ้นมาไง ไม่หลงใหลไปกับสิ่งใด ไม่กระฟัดกระเฟียดไปกับสิ่งใด แล้วขวนขวายการกระทำของตนไง เคลื่อนไหวเพื่อความสงบไง พุทโธๆๆ เพื่อความสงบ เพื่อนวกรรม ถ้าใจมันทำ

ถ้าไม่ทำอะไรเลย ดูเฉยๆ ดูจิตๆ ดูจนหลับหมดล่ะ ดูจนเพ้อเจ้อ

ถ้าดูจิตๆ พอมันหยุดคิด พุทโธต่อเนื่องไปเลย เพราะอะไร เพราะมีสติสัมปชัญญะไง เพราะพุทโธต่อเนื่องมันรักษาของมันไปไง ก็รักษา

©2026 sa-ngob.com

หัวใจนี้ให้มันต่อเนื่องให้เป็นสัมมาทิฏฐิ ให้มันถูกต้องชอบธรรมไง ไม่ใช่หลับใหลไป ไปกับว่ากิเลสมันบีบบี้สีไฟ มันปิดหูปิดตาให้หูตาพร่ามัว หูตาบอดไปทั้งสิ้น

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักฯ ไง “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” นี้เป็นคำรำพึงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แสดงธัมมจักฯ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม สงฆ์องค์แรกของโลก เห็นไหม องค์แรก พยานกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แสดงธรรมๆ จนปัญจวัคคีย์เป็นพระโสดาบันทั้งหมด แสดงอนัตตลักขณสูตร เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาทั้ง ๕ ๖ ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปได้ยสะขึ้นมาอีก ๕๕ พระอรหันต์ ๖๑ องค์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ มีเหตุมีผล มีที่มาที่ไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ค้ำประกัน

ไอ้เรา เรานึกเอาเอง เราสันทิฏฐิโก พูดมา อะไรที่เป็นข้อเท็จจริง บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ มันเป็นอย่างไร

มันไม่ให้ใจมันบอด ใจมันบอดแล้วมันก็เคลมว่ามันเป็นของจริง มันเป็นความจริงของตน

©2026 sa-ngob.com

ดูสิ ดูสังคมในโลกนี้ไง หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกไง คนไม่มีอำนาจวาสนาไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา

ในโลกนี้เจ็ดพันกว่าล้าน สิ่งที่ว่าเขานับถือลัทธิศาสนาอื่นมากมายมหาศาล นับถือพระพุทธศาสนาลำดับที่ ๓ มันกี่ร้อยล้านคน แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเหลือกี่คน แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นไปเอาความจริงมันมีมรรคหรือไม่มี

ไอ้นั่นเป็นประเพณีวัฒนธรรมทั้งนั้น เวลาพูดถึงธรรมะก็พูดถึงธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นเป็นข้อเท็จจริง ธรรมและวินัยเป็นศาสดา แล้วความจริงในบุคคลคนนั้นล่ะ บุคคลที่ความเป็นจริงมานั้นล่ะ

ถ้ามันหลับมันไหลขึ้นไป ใจมันบอด หูหนวกตาบอดแล้วไขสือแล้วกิเลสมันพลิกขึ้นไปอีกว่าบรรลุธรรม

ธรรมอะไร

ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนะ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน เวลาจิตสงบแล้ว เวลามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นกาย ถ้าเห็นกายโดยสติปัฏฐาน ๔ ตามข้อเท็จจริง มันเห็นแล้วกิเลสเป็นอย่างไร กิเลสอาศัยสิ่งนี้แหละ กิเลสอยู่ที่ฐีติจิต เวลามันคายออกมาเห็นไหม

©2026 sa-ngob.com

เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ขันธ์อย่างหยาบ ขันธ์อย่างกลาง ขันธ์อย่างละเอียด เข้าไปสู่ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา มันเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป มันสมุจเฉทปหาน ขณะนิโรธดับทุกข์เป็นขั้นเป็นตอน

ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ขิปปาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ทีเดียวเป็นพระอรหันต์ นั่นก็ข้อเท็จจริงของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิชชา ๓ ก็เหมือนกัน แต่เวลาเทศนาว่าการ เวลาพิจารณาขึ้นมามันแต่ละขั้นแต่ละตอนในพระพุทธศาสนา มันเป็นข้อเท็จจริงในสังฆคุณบุคคล ๔ คู่

เวลาเป็นผู้ที่น่าเคารพน่าบูชา น่าเคารพบูชาสำหรับคนคนนั้นด้วย คนคนนั้นต้องเคารพบูชาตัวเอง คนคนนั้นต้องเห็นกิเลสของตัวเอง คนคนนั้นต้องสำรอกคายกิเลสเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป มันถึงเคารพตัวมันเองไง

ถ้ามันไม่มีสิ่งใดที่จะสำรอกที่จะคายออกไป มันจะไปเคารพมันได้อย่างไร เพราะมันไม่เคารพอะไร เพราะมันหูหนวกตาบอดไง มันถึงทำไขสือไง ทำไขสือแล้วมันก็พอกพูนไง ดินพอกหางหมูไง กิเลสซ้ำเข้าไป ซับเข้าไปไง กลายเป็นดื้อตาใสไง

ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เขาสังเวช นี่ไง ทำไมพระปฏิบัติเห็นคุณค่าของอดนอน ผ่อนอาหาร เพราะอะไร เพราะกินอิ่มนอนอุ่น กิเลสมันยิ่งตัวอ้วนๆ ไง

เราไม่กิน เราหิว กิเลสมันก็ไม่ได้กินด้วย เรานอนอุ่นขึ้นมา กิเลสมันก็ตัวอ้วนๆ เหมือนกัน ถ้าเราฝืนมัน เราก็เท่ากับเราฝืนกิเลสไง

©2026 sa-ngob.com

แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหน

เพราะเอ็งไม่เห็นมันไง

เวลามันเห็นขึ้นมาแล้ว ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาแล้ว ถ้ามันเห็นแล้วนะ มันพิจารณาของมัน โอ๋ย! มันยิ่งมหัศจรรย์

ทำสมถกรรมฐาน ทำความสงบของใจอย่างหนึ่ง ทำความสงบของใจคือการหาต้นทุน หากำลังของตน จิตที่มีกำลัง จิตมีกำลังไหม คิดดีทั้งนั้น ทำดีได้หรือเปล่า

คิดดี แต่ทำดีไม่ได้ เวลาคิดน่ะคิดได้ แล้วก็ตาบอด คิดบอดๆ อยู่อย่างนั้นน่ะ ไม่เจริญไม่ก้าวหน้าไป

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว มันสงบ มันสงบอย่างไร เวลามันเสื่อม เสื่อมอย่างไร แล้วจิตสงบๆ ที่สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ มันไม่ได้อยู่แล้ว โดยข้อเท็จจริงมันไม่ได้อยู่แล้ว แต่มึงทำสมาธิเป็นหรือเปล่า

ถ้าทำสมาธิเป็นมันก็รู้ นี่ไง สมาธิไง ถ้ามันติดสมาธิ มันก็ว่านิพพานไง ถ้าไม่ทำสมาธิ ทำไมมันจะเสื่อมล่ะ

เสื่อมล้านเปอร์เซ็นต์ เสื่อมเด็ดขาด

เสื่อมแล้วทำอย่างไรให้มันฟื้นมา

ถ้ามันไม่เสื่อม พระที่ประพฤติปฏิบัติมาดีๆ ทั้งนั้นเลย ถึงเวลา ไปหมดเลย ไปหมดเพราะอะไร เพราะสมาธิมันเสื่อมไง พอสมาธิเสื่อม ศีลก็

©2026 sa-ngob.com

เสื่อม ทุกอย่างเสื่อมหมด แล้วไม่มีคุณค่า ก็กลายเป็นขี่หลังเสือ หน้าไหว้หลังหลอก หากินโดยสัญญาเก่าทั้งสิ้น ไม่มีความจริงเลย

เพราะจะเอาความจริงขึ้นมา มันต้องเริ่มต้นจากศีล ศีลก็ต้องเริ่มต้นกันใหม่ มีศีล มีคำบริกรรม มีฝึกหัดขึ้นมาเพื่อเข้าสู่สมาธินั้น ถ้าเข้าสมาธิแล้ว แล้วเอ็งรักษาสมาธิได้อย่างไร เพราะอะไร

เพราะมันมีกิเลสอยู่ไง เพราะมันไม่ได้ฆ่ากิเลสไง เพราะมันไม่รู้จักกิเลสไง เพราใจมันบอดไง เพราะมันหูหนวกตาบอด มันไขสือไง

ถ้ามันเป็นจริง มันต้องแสวงหา มันต้องพยายามค้นคว้าหากิเลสโดยสติปัฏฐาน ๔ ให้มันเห็นจริงให้ได้ ถ้าเห็นจริง สัมโพชฌงค์ไง วิเคราะห์วิจัยในธรรมไง ในเหตุในใจของตนไง

ถ้ามันวิเคราะห์ในธรรม มันเป็นการกระทำ มันจะเริ่มเข้าแล้ว มีเหตุมีผลไง เออ! เวลาเป็นสมาธิแล้วมันเสื่อมเกลี้ยงเลย พอเป็นสมาธิแล้วมีความสุขทีหนึ่ง เวลาเสื่อมไปมันคืออะไร แล้วแก้อย่างไร เยอะแยะไปหมดน่ะ

ไม่ต้องไปแสวงหาเหตุผลเลย ทำเริ่มต้นใหม่ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุที่เคยเป็นสัมมาสมาธิ พยายามฝึกหัดปฏิบัติเอาความตายเข้าแลกมาแล้ว ถ้ามันได้หรือไม่ได้ล่ะ

©2026 sa-ngob.com

ถ้ามันได้ขึ้นมา ให้ชำนาญในวสี ให้ทำอย่างนั้นน่ะ ทำอย่างนั้นแล้วผลมันจะเกิดสัมมาสมาธิ แล้วสัมมาสมาธิ รักษามันให้ดี รักษาให้ดี น้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ นี่สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

นี่ไง คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด ต้องหยุดคิด

ถ้าความคิด มันก็เป็นความคิดโลกๆ ความคิดกิเลสนี่แหละ พอมันหยุดคิดๆ แล้วมันก็เป็นตัวของมัน ถ้าเป็นตัวของมันแล้ว ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นไหม เวลามันฝึกหัดใช้ความคิด ใช้ปัญญาๆ วิปัสสนาอ่อนๆ วิปัสสนาจนมันเข้มแข็ง วิปัสสนามันแก่กล้า วิปัสสนาจนมันสมุจเฉทปหาน นิโรธ ขณะ ดับหมด มหัศจรรย์

บอดไหม ธรรมมีเหตุมีผลไหม มีที่มาที่ไปหรือเปล่า

ไม่เห็นมีที่มาที่ไป ไม่มีที่ไป เห็นไหม ทำฌานสมาบัติๆ ทำอภิญญา

อภิญญาเขาเอาไว้ทำเป็นสังคมกระแสโลก อภิญญาๆ น่ะ อภิญญาถ้าเป็นธรรม พระโพธิสัตว์ๆ ที่มีอำนาจวาสนา สิ่งที่เขารู้เขาเห็นชัดเจน แต่พระโพธิสัตว์ที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ยังอ่อนแออยู่ ผิดๆ ทั้งนั้นน่ะ นี่พระโพธิสัตว์

แต่ถ้าเอาจริงเอาจัง สัมมาสมาธิขึ้นมา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา ไม่ใช่นั่นเป็นมรรค ๘ นั่นเป็นหนทางดับทุกข์ นั้นเป็นหนทางดับทุกข์ใน

©2026 sa-ngob.com

พระพุทธศาสนา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สัมมาสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาในพุทธะของตน ในใจของตน

วิปัสสนาอะไร เวลาใจมันเห็น เห็นอะไร

มันก็เห็นธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ของเรานี่ไง

แล้วธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ เวลาสวดมนต์ ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันไม่ใช่ของเรา มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ทุกข์ ว่าไปปากเปียกปากแฉะ แต่ทุกข์เจียนตาย แต่พอรู้พอเห็น มันคายของมันนะ มันวางของมันนะ เพราะอะไร

ขันธ์ ๕ มันมีสังโยชน์เครื่องร้อยรัด มันมีสังโยชน์ มันมีการกระทำมันถึงติดกับ เวลาสังโยชน์มันขาด มันไม่มีเครื่องร้อยรัด มันไม่มีสิ่งใดผูกมัด มันไม่มีสิ่งใดเกาะเกี่ยว แต่มันก็มีขันธ์ ๕ เหมือนกัน เพราะมันมีความคิดเหมือนเดิมนี่ไง

แต่ขันธ์ ๕ ที่กิเลสมันขาด ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ์ ๕ ทำไมมันถึงไม่ใช่เรา ทำไมมันถึงไม่ใช่ทุกข์ล่ะ

แล้วตอนนี้เราก็ปากเปียกปากแฉะ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ทุกข์ไง แต่เอ็งทุกข์ไหม ไม่ใช่เรานะทุกข์ไหม นั่งทั้งวันทั้งคืนไม่มีเวทนาเลย ไม่ต้องกินอะไรเลย ไม่หิวไง ทุกข์ไหม

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงนะ หิวเขาก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ มันก็เรื่องธรรมดา แต่เขาไม่มีเครื่องร้อยรัด มันเรื่องธรรมดา ธรรมดาของสิ่งมีชีวิตไง แต่สิ่งมีชีวิตที่ได้ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาไง ไม่ใช่หูหนวกตาบอดไง พิจารณา

©2026 sa-ngob.com

โดยสัจธรรมไง สันทิฏฐิโก รู้แจ้ง รู้แจ้ง ไม่ใช่หูหนวกตาบอด มันรู้แจ้ง รู้แจ้ง

มันรู้แจ้งๆ แจ้งด้วยแว่นขยายหรือ

มันรู้แจ้งด้วยสติด้วยปัญญา

กิเลสนะ มันดีดมันดิ้น มันพลิกมันแพลง จะเอาอะไรไปจับมัน แล้วจับ จับมันได้อย่างไร แล้วถ้าเราจับมันได้ เป็นผู้ประเสริฐไหม

ผู้ประเสริฐเขาจิตสงบ เขาสงบเสงี่ยมในหัวใจของตน แล้วเขารื้อค้นค้นคว้านะ งานที่สำคัญในพระพุทธศาสนา งานรื้อค้นค้นคว้าหากิเลสในใจของตน

กิเลสของคนอื่น ใครจะดีใครจะชั่วเรื่องของเขา เรื่องของเขา เว้นไว้แต่เราเป็นหมู่คณะกัน ก็ตักเตือนกัน ถ้าตักเตือนได้ ถ้าตักเตือนไม่ได้ก็กรรมของสัตว์

แล้วมันเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ด้วย ถ้าเด็กๆ มันพูดกัน มันก็เหมือนกับโรงเรียนอนุบาลนั่นแหละ เด็กๆ มันเล่นมันก็เป็นอย่างนั้นน่ะ แต่ถ้ามันโตขึ้นมา เราก็เป็นเด็กมาก่อนทั้งนั้นน่ะ เราก็รู้ทั้งนั้นน่ะ แล้วถ้ามันเป็นหมู่เป็นคณะ มันกระทบกระเทือนกัน มันก็ต้องมีศีลมีธรรมเพื่อคุ้มครองดูแล มันถึงเป็นสงฆ์ ๔ องค์ขึ้นถึงเป็นสงฆ์ไง เป็นคณะสงฆ์ แล้วคณะสงฆ์ที่มีครูบาอาจารย์ที่ดีงามที่คุ้มครองดูแล คุ้มครองอะไร

©2026 sa-ngob.com

คุ้มครองหูหนวกตาบอดนี่ เห็นเหมือนกัน ดูเหมือนกันนี่แหละ แต่คนที่ใจเขาผ่องแผ้วเห็นแล้วมันสังเวช เห็นแล้วเขามีสัจจะ เห็นแล้วเขาจะตั้งใจว่า อืม! จะเอาจริง เห็นแล้ว เราเกิดเป็นคน คนต้องดีงาม เห็นแล้วมันฮึดสู้ มันมีสัจจะมีความจริงไง

แล้วเวลาทำสิ่งใดไปแล้ว กิเลสนี้ร้ายนัก กิเลสมันปลิ้นปล้อนทั้งนั้นน่ะ สิ่งที่เห็นน่ะ ถามครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้แล้วสิ่งที่เป็นจริงเป็นจังไง

แต่มันมีไอ้พวกหน้าด้านน่ะ เห็นนู่น เห็นนี่

สัญญานะ เห็นอย่างนั้นน่ะมันเห็นแบบโลกๆ เห็นแบบโลกๆ แล้วก็จะมายืนยัน ยืนยันว่ามันเป็นธรรมไง

ถ้าสมาธิยังทำไม่เป็น ความเห็นแบบโลกนั้นน่ะ เราเห็นได้ทั้งนั้นน่ะ เพราะเราศึกษาธรรมะ ๙ ประโยค ศึกษาธรรมะพระพุทธเจ้ามาทั้งนั้นน่ะ อสุภะ

สัปเหร่อเขาหน้าที่เผาศพ เขาเผาศพเป็นพันๆ เป็นหมื่นๆ นะ เขาเผากันน่ะ แล้วเผาอะไรน่ะ เป็นหน้าที่ไง การงานของเขาไง แต่เห็นกายเป็นอย่างนั้นหรือ

เห็นกายนี่ขนพองสยองเกล้า เห็นกายนะ กิเลสนี่ไหวหมดเลย มันสะเทือนใจ

เพราะอะไร

©2026 sa-ngob.com

เพราะเห็นด้วยตามันก็เห็นด้วยทางการแพทย์ เห็นโดยหมอนวด หมอนวดเขากดเขาบีบเส้นนั่นน่ะ เห็นแบบนั้นนั่นก็เห็นโดยวิชาชีพเขานะ แต่ถ้าเห็นโดยธรรม โอ๋ย! เห็นแล้วมันสะเทือนใจมากนะ มันสะเทือนใจคือมันสะเทือนกิเลสไง

แล้วพอมันสะเทือนใจขึ้นมา กำลังมันเบาลงนะ สมาธิเสื่อมหมด พอสมาธิเสื่อม มันก็มองด้วยตาเนื้อนี่ไง ทำไมมันเห็นคราวนี้ไม่เห็นเหมือนคราวนู้นเลย ทำไมเห็นคราวนี้ไม่เหมือนคราวนั้นเลย

มันถึงคราวนั้นต้องมีสัมมาสมาธิ มันเทียบง่ายๆ เลยนะ คนที่ปฏิบัติ

เห็น เห็นโดยสมมุติ เห็นโดยข้อเท็จจริงวิทยาศาสตร์ นี่สมมุติๆ ชีวิตจริงตามสมมุตินี่ไง ชีวิตนี้มีจริงไหม เอ็งปฏิเสธได้ไหมว่าชีวิตไม่มีจริง

มีจริง สมมุติ จริงตามสมมุติ

แล้วถ้าจริงตามธรรมล่ะ

สัมโพชฌงค์ วิเคราะห์วิจัยธรรม มันบอดไหม หูตานี่ใส สติปัญญาแจ่มแจ้ง แล้วจะเคารพและธรรมวินัยอย่างสุดหัวใจ เพราะยังต้องก้าวเดินต่อเนื่องไปเป็นบุคคล ๔ คู่

ถ้าบรรลุธรรมนะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ไม่ลูบไม่คลำนี่สำคัญมาก มันไม่ลูบไม่คลำเลย จริงตามจริง เท็จตามเท็จ ตามข้อเท็จจริง ไม่มีบิดมีพลิ้ว ไม่มีการยอกย้อน

©2026 sa-ngob.com

การยอกย้อนมันเป็นมารยาเป็นสาไถย มันเป็นธรรมตรงไหน

เพราะใจเราเป็นธรรม มันถึงไม่ลูบไม่คลำไง ไอ้ที่เพราะมันไม่เป็นธรรมมันถึงลูบคลำไง ไม่ใช่ลูบคลำธรรมดานะ ทั้งซุกทั้งซ่อน ทั้งพลิกทั้งแพลงร้อยแปดพันเก้า

แล้วเราจะมีสัจจะความจริงไหม

ถ้าเราจะมีสัจจะความจริง ใจมันไม่บอด

เวลากิเลสมันบีบมันคั้นก็เรื่องหนึ่งนะ เวลาปฏิบัติ อุปกิเลส อุปกิเลส ๑๖ ว่าง สว่างโพลง ใส ผ่องใส กิเลสทั้งนั้นน่ะ กิเลสอย่างละเอียด เอ็งรู้ไหม เอ็งเข้าใจมันหรือยัง แล้วเอ็งจะจับอะไรมาพิจารณาล่ะ แล้วถ้าเอ็งรู้จริง รู้จริงอย่างไร

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ ท่านถึงให้เราทบทวน สิ่งที่ผ่านไปแล้วเป็นประสบการณ์ชีวิต เป็นความจริง แต่ความจริงนั้นเกิดจากความเพียรชอบ

ความเพียรไม่ชอบ ความเพียรที่มันอัดอั้นตู้ นั้นเราก็ต้องหาทางออก เพราะกุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา พระอรหันต์ ๘๐ องค์ เอตทัคคะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแตกต่างกันด้วยจริตนิสัยทั้งสิ้น เราเกิดมาเป็นคน เราก็ต้องเอาคุณงามความดีของเรา เอาจริตนิสัยของเรา เอาข้อเท็จจริงของเรา

©2026 sa-ngob.com

แล้วมรรค ๘ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราฝึกหัดให้มันเป็นขึ้นมาไง ธรรมๆๆ ที่เราแสวงหา สติธรรม สมาธิ ปัญญาธรรมขึ้นมา แล้วถ้ามันเกิดมรรค มรรคมันก็จะบีบบี้สีไฟกิเลสในใจของตนไง เวลาธรรมจักรมันเคลื่อนไง เวลาธรรมจักรมันเคลื่อนคือภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาที่มันหมุนติ้วๆๆ มันฟาดฟันกิเลสในใจของตน

เราเป็นผู้กระทำ เราเป็นพระปฏิบัติ เราเป็นผู้ฝึกหัด เราเป็นสิ่งที่พยายามก่อเกิดขึ้นมาในหัวใจของตน เริ่มต้นก็ก่อเกิดจากฟังธรรมๆ เป็นสารตั้งต้นไง มันจะเป็นสัญญา เป็นการจดจำ ก็จดจำไปก่อน แล้วฝึกหัดให้เป็นตามความเป็นจริงขึ้นมาในใจ แล้วถ้ามันฝึกหัดตามความเป็นจริงขึ้นมาในใจ เราจะเห็นชัดเจนเลยว่า สัญญาเป็นอย่างไร ภาวนามยปัญญาเป็นอย่างไร

สัญญาๆ มันจืดมันชืด สัญญาๆ ไม่เคยเสื่อม คิดเมื่อไหร่ นึกเมื่อไหร่ก็ได้ แต่ภาวนามยปัญญามันเกิดโดยปัจจุบัน ปัจจุบันเท่านั้น ถ้าคลาดเคลื่อนไปแล้ว ปิ๊ว! หายเลย กลับมาซื่อบื้ออย่างเดิม เราก็ต้องเริ่มต้นทำสมาธิเพิ่มขึ้น

ครูบาอาจารย์ท่านต้องระหกระเหินมาก่อน ท่านต้องรู้ต้องเห็นมาก่อน กิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจทุกดวงใจเหมือนกันทั้งนั้นแหละ แต่ผู้ที่กระทำ กระทำด้วยความเป็นจริงของเรา เห็นไหม

©2026 sa-ngob.com

วันออกพรรษา วันมหาปวารณา ปวารณาลงในธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงในใจของตน

จะพูดว่า ถ้าเป็นจริงในใจของตน ก็เป็นของเรา บุคคล ๔ คู่ในใจเป็นของจริงตามข้อเท็จจริง แล้วมีอะไรจอมปลอม แล้วมีอะไรจะเข้ามาหลอกมาล่อมัน มันเข้ามาไม่ได้ มันอยู่ห่างไกลนัก วิหารธรรมในใจของตน เห็นไหม

เราฝึกหัด เราพยายามปฏิบัติให้เป็นข้อเท็จจริงของเรา

พรรษาแล้วพรรษาเล่า นี้เป็นผลของวัฏฏะ วันและเวลา การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ธรรมะไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ พระศรีอริยเมตไตรยก็จะเป็นองค์ที่ ๕ ตรัสรู้ธรรมแบบนี้

แล้วอกุปปธรรม ไม่ไปกับใครทั้งสิ้น นิพพานเป็นของยอดเยี่ยม ปรินิพพานสุดยอด อยู่ในใจดวงนั้นตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา นั้นคือพระอรหันต์ที่ดำรงชีวิตอยู่ไง แล้วก็เป็นตลอดไป ไม่มีสิ่งใดเข้าไปสิ่งนั้น มันถึงเป็นความมหัศจรรย์ในพระพุทธศาสนา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้บวชเป็นพระเป็นนักรบ จะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมาให้เป็นข้อเท็จจริง

©2026 sa-ngob.com

๑ พรรษาผ่านไป วันนี้เป็นวันออกพรรษา เป็นวันมหาปวารณา เราต้องตื่นตัว แจ่มแจ้ง ไม่หูหนวกตาบอด ไม่ไขสือกับกิเลส

กิเลสมันบีบบี้สีไฟทุกข์แสนเข็ญ จะเอาความจริงขึ้นมาให้ได้ด้วยวิหารธรรม ด้วยมรรค ๘ ด้วยการกระทำของสัมมาทิฏฐิความถูกต้องชอบธรรมของนักปฏิบัติ เอวัง

©2026 sa-ngob.com